

ЯВИЩЕ ЕНАНТІОСЕМІЇ У ХУДОЖНІЙ МОВІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

Стаття присвячена дослідженню різновиду антонімії – енантіосемії (внутрішньослівна антонімія) на матеріалі творів Володимира Винниченка. Доведено, що автор найчастіше використовує в художній мові мовленнєву та оцінно-експресивну енантіосемію. Проаналізовано енантіосемію з граматичного погляду.

Ключові слова: антонімія, енантіосемія (внутрішньослівна антонімія), мовленнєва та оцінно-експресивна енантіосемія.

Статья посвящена исследованию разновидностей антонимии – энантиосемии (внутрисловная антонимия) на материале произведений Владимира Винниченко. Доказано, что автор чаще всего использует в художественном языке речевую и оценочно-экспрессивную энантиосемию. Проанализировано энантиосемии с грамматической точки зрения.

Ключевые слова: антонимия, энантиосемия (внутрисловная антонимия), речевая и оценочно-экспрессивная энантиосемия.

The article investigates a variety of the antonimia – enantiosemia (internally-verbar antonimia) based on the materials of V. Vynnychenko's works. It was proved that the author often uses speech and evaluating-expressive enantiosemia in his artistic language. Enantiosemites were analyzed from the grammatical point of view.

Key words: antonimia, enantiosemia (internally-verbal antonimia), speech and evaluating-expressive enantiosemia.

Важливе місце в лексичній системі належить семантичному відношенню антонімії, яке виявляється у взаємозв'язках між словами на ґрунті протилежності значень. Окремий різновид антонімії становить енантіосемія („внутрішньослівна антонімія”) (від грец. enantios – протилежний, опута-ім'я, знак, ознака), під якою розуміють поєднання протилежних значень в одному слові, наприклад: з'їжджати (з гори) – з'їжджати (на гору), збігати (з гори)–збігати (на гору) , прослухати (не почути сказаного) – прослухати (нічого не пропустити із сказаного); позичати має значення „давати в борг” і „брати в борг”, слово безцінний має значення „дуже цінний” і „нічого не вартий”.

Такого роду розщеплення значення в одному слові на протилежні давно привертало увагу науковців. Подібне вивчення енантіосемії розпочалося вченим В. Шерцелем. У 1883 році вийшла його праця „ Про слова з протилежними значеннями (або про так звану енантіосемію)”, де це явище й дістало назву енантіосемія, тобто внутрішня антонімія. Вчений так сформулював визначення поняття : „Під енантіосемією розуміється те явище, де одне й те ж слово вміщує в собі два прямо протилежних один одному значення”[1:1].

Дослідження енантіосемії проводилось багатьма вченими. Слід звернути увагу, що мовознавці по-різному трактують дане явище. Деякі відносять енантіосемію до різновиду антонімії (М. М. Шанський, В.М. Прохорова,

Н.М. Бобух); визначають енантіосемію самостійною лексико-семантичною категорією (Г. Гочев, Д. Благоева); інші лінгвісти відносять це явище до певної семантичної категорії, наголошуючи на його „проміжній” природі (Д.М. Шмельов, Л.І. Клімова). Але більшість дослідників розглядає енантіосемію як різновид антонімії, оскільки в основі цих двох явищ лежить відношення протилежності (Л. О. Новиков, А. П. Грищенко, О. М. Соколов,

В. І. Кодухов, М. І. Фомина, М. П. Кочерган, С. М. Міллер та ін.)

На сьогодні наукові дослідження з енантіосемії збагатилися працями таких вчених: М. М. Донець „Комунікативно-прагматичний аспект явища оцінної енантіосемії (на матеріалі української преси початку ХХІ століття)” та

В.Л. Іващенко „Термінологічна репрезентація типологічних різновидів енантіосемії в когнітопросторі лінгвістики ”, „Енантіосемія в парадигмі мовних та мовленнєвих явищ: основні напрямки концептуалізації”. В ґрунтовній праці дослідниці „Типи енантіосемії в лінгвістичних працях” представлено всі типи енантіосемії, подано визначення, звернено увагу на їх особливості та наводяться приклади.

Попри все це енантіосемія як мовне явище недостатньо досліджена, зокрема на матеріалі художньої мови. Наукові розвідки, пов'язані з постаттю В. Винниченка та його творчістю, останнім часом набули все більшого розмаху (Золотюк Л. „Зброя, гроші, скарб у дитячій прозі В. Винниченка”, Жукова О. „Значеннєві домінанти кольору в повісті В. Винниченка „Краса і сила””, Козинський Л. „Психологічні аспекти характеротворення в оповіданні „Терень” Володимира Винниченка”, Макарова Т. „Модель щасливої родини у драматургії В. Винниченка”, Задорожна Н. „Лінгвістичні особливості дитячого мовлення в малій прозі Володимира Винниченка” та ін). Саме праць, присвячених дослідженню енантіосемії в художній мові В. Винниченка, не знаходимо. Це і визначило **актуальність** статті, що становить **міру новизни**.

Поставлена мета передбачає вирішення **завдань**:

- винайти у художніх творах енантіосемію;
- довести наявність мовленнєвої енантіосемії як домінуючої у творах письменника;
- виявити оцінно-експресивну (оказіональну) енантіосемію та її особливості;
- проаналізувати енантіосемію з ґраматичного погляду.

Об'єкт дослідження : мова художніх творів В. Винниченка („Терень”, „Біля машини”, „Раб краси”, „Студент”, п'єса „Чорна Пантера та Білий Медвідь”).

Предмет дослідження: мовленнєва енантіосемія.

При дослідженні енантіосемії, притримуючись думки більшості вчених та керуючись важливим науковими працями, з'ясували , що на протигагу лексичній енантіосемії (історична) мовленнєва енантіосемія, показником якої виступає інтонація, у сучасній мові набагато продуктивніша. Тож О. Потебня зазначає: „... в нашій мові тон відіграє дуже важливу роль і нерідко змінює її смисл” [2 : 74]. З цього приводу Н.Н. Плющ твердить : „ Вона (мовленнєва енантіосемія) надає мові більшої виразності, емоційності, несе в собі великий стилістичний потенціал, особливо продуктивна у розмовному та художньому мовленні” [3 : 46]. Дослідниця також зауважує, що найбільшу здатність до розвитку мов-

ленневої енантіосемії мають слова, що виражають ставлення мовця до предмета розмови, суб'єктивну оцінку повідомлюваного. Це і слова, що позначають узагальнену оцінку (добре, гарно, красиво), і модальні слова, у яких розрізнявачем антонімічних значень виступає інтонаційна структура.

Перейдемо безпосередньо до аналізу мовного матеріалу. Подаємо приклад : „Спробуй витягнути його... Начіпляється з тої патоки **такого добра**, що й не рушиш... Намокне, як ганчірка, і сльозами, і словами...” [4: 125]. З уривка видно, що лексичне значення слова „**добра**” та інтонаційний контур вступають у суперечність. В даному випадку лексема „**добра**” посилюється словом „**такого**” і вимагає сповільненого тону. Спад тону спостерігаємо і в наступних реченнях, які посилюють заперечення прямого значення слова.

Далі подаємо приклади з іншим інтонаційним контуром: „—Ага!— злорадно захитав він головою. — **Найнявся!**.. Так, так... Це він утік до музики” [4: 135]. З прикладу бачимо, що слово „**найнявся**” вимовляється у прискореному темпі, спад відбувається на високому регістрі й така висхідна інтонація вище зазначеної лексеми заперечує його пряме значення. До того ж, так автор вдало передав розпач і обурення найманця.

Наступний приклад показує, що висхідна інтонація у реченні зумовлює протиріччя енантіосема „**політаєш**” (тобто не політаєш). Окрім цього, змальовує злісний норов героя. Цитуємо: „— Підожди ж! — злісно просичав Андрій, підкрадаючись до льоху, де сів жовто-рябий. — **Політаєш** у мене!” [5: 45].

Слід додати, що дослідженням проблеми мовна (історична) і мовленнєва (як результат прагматичної настанови, в основі якої лежить поляризація значень, контрадикторність в емоційно-оцінному аспекті, ускладнення семантичної структури відповідних лексичних або фразеологічних одиниць у тому чи іншому контексті) енантіосемія займалася також М. М. Донець. Оцінка

(і, відповідно, мовна одиниця, що її експлікує) характеризується складністю семантичної структури, зумовленою такими її конститuentами, як суб'єкт, об'єкт, підстава, аспект. Незважаючи на конкретну співвіднесеність оцінних одиниць мови за підставою, аспектом оцінки, у їхній семантичній структурі можна виділити елементарні семантичні компоненти — „добре” та „погано” — щодо певної норми. Оцінка „добре” означає відповідність нормі, іноді — її перевищення, тоді, як оцінка „погано” завжди означає відхилення від норми, порушення її. Переважна більшість енантіосемів (в значенні „погано”) з'являється внаслідок пейоративації, „погіршення” значення позитивно-оцінних, рідше нейтральних, мовних одиниць. Явище оцінної енантіосемії може бути й результатом зворотного процесу — меліоративації, тобто вживання негативно-оцінних мовних одиниць із метою позитивної характеристики.

Звернімося безпосередньо до аналізу конкретних прикладів: „—Тобі до машини ставати! Дітей няньчить у жидів, жидівська помийниця ти! Ач, яка **красуля!** ...Куди-и-и ж сунеш, герге-е-по!— знов хапа він граблі й поверта в другий бік ” [4:37]. Виокремлена із контексту лексема „**красуля**” (в значенні „добре”) в самому контексті набуває зворотного значення („погано”), а при вимові інтонаційний контур передає інтонацію презирства.

Подаємо наступний приклад: „ У мене було жагуче бажання повернути на Грузьке, приїхати до мого старенького ласкавого попа і так здушити його за горло, щоб він уже

ніколи більше не міг давати кротких розумних порад” [4:198]. З невеликого контексту видно, що автор вміло використав оцінно-експресивну енантіосемію, що дозволяє йому передати незадоволення, обурення героя діями та вчинками священика. Крім цього, лексема **ласкавого** набуває негативної оцінної конотації, так як піп (за текстом) виявився підступним. Наведений же контекст, у якому актуалізується прикметник **розумних**, що має позитивну оцінну конотацію, розвиває протилежне оцінне значення цього слова. Розповідь про нечесні, „низькі” дії попа контрастує з „позитивним” означенням лексем „**ласкавого**” та „**розумних**”, якими письменник характеризує його, унаслідок чого прикметники набувають у контексті антонімічного, негативно-оцінного значення, пейоративуються.

Отже, проаналізований матеріал, що стосується оцінно-експресивної енантіосемії, свідчить про те, що випадки реверсії знака оцінки з негативного на позитивний (меліоративація) є значно менше поширеним. Так всі вище проаналізовані приклади переконують у тому, що дотримання правильної інтонації забезпечує не тільки виразність мовлення, але й правильне розуміння змісту сказаного. Про це влучно сказав Л. В. Щерба: „*лишь мовиза нотація вкрай недосконала, і багато що залишається не позначеним, отже, багато що в тексті можна вимовлять, а тим самим і розуміти по-різному, і потрібні велика досвідченість, літературна начитаність і тонке знання мови для того, щоб правильно вимовляти текст або, що те ж саме, правильно розуміти задум автора*” [6:36].

Науковці О.Д. Шмельов, В.Л. Іващенко вирізняють ще один типологічний різновид енантіосемії – **оказіональну енантіосемію як іронічне заперечення, або антифразис**, тобто експресивне вживання мовного вираження в протилежному сенсі. Про такий тип читаємо й у праці Л.О. Новикова „Художній текст і його аналіз”: „*Естетичний ефект виникає перш за все завдяки **анафразису (антифразису)**, тобто використанню одного із антонімічних слів у значенні іншого, йому протилежного*” [7: 25].

Подібного типу енантіосемію знаходимо у художній мові В. Винниченка. Проілюструємо яскравими прикладами : „– *Ага! Заробітки... **Таврія**,–насміш-кувато спльовував він набік.– Ха!.. Знаємо ми їх...Буде нам **Таврія!** Ось як **протавруємо** от тут послідні сорочки, так узнаємо. А **протавруємо** ! Ого! Ще й як **протавруємо** . Я вже знаю...*”[4:122]. Необхідно звернути увагу на те, що в невеликому уривку енантіосем „**Таврія**” зустрічається два рази. Так митець передає безнадію селян в тому, що вони можуть найнятися на заробітки. Лексичне значення виокремленого енантіосема та інтонаційний контур тут вступають у суперечність, яка допомагає читачеві (слухачеві) зрозуміти, що слово не повинно сприйматися в його прямому значенні. З тексту невимушено просліджується іронічний зміст лексеми „**Таврія**”, що в свою чергу посилюється повторюваним енантіосемом, „ **протавруємо**” (тобто не тільки не наймуться селяни, а й останнє втратять).

Схожий за синтаксичною структурою наступний приклад: „– *Нічого! **Пошиємо** ще. Ми ще не те **пошиємо**. Тут дошиємось і до живого тіла. І не тіло, а й душу зашиємо... Ого! Доля як зашиє, то й не розгризеш зубами... вже пришила суди... А що ж далі буде... Хм!*”[4: 123]. Вважаємо, що виокремлена лексема „**пошиємо**” використана в іронічному значенні й передає заперечення. В першому ж випадку посилюється часткою **ще**, а в наступних реченнях–дієсловами: **дошиємось, зашиємо, зашиє**. Це остаточно підтверджує бідування та безміне, безвихідне становище селян.

Продовжимо аналізувати: „–Як вибирати, так вибирати! **Щоб подякували**. Правда, братуха? **Щоб руці замашище було...** О, цей, здається, нічогенький буде!...” [4: 175]. З наведеного прикладу видно, що енантіосем „**подякували**” має позитивний лексичний зміст, але стикається з негативним інтонаційним змістом і несе в собі заперечення. Так передано зневажливе, навіть агресивне ставлення головного героя оповідання (Терень) до місцевої влади та їх односторонців.

Маємо зазначити, що при дослідженні оцінної енантіосемії М. М. Донець констатує, що „в усно-розмовному мовленні актуалізатором протилежного значення є відповідний інтонаційний контур, просодична організація висловлювання, а в письмовому мовленні конотативну картину слова, що розвиває в контексті протилежне оцінне значення, а отже, і висловлювання в цілому, допомагають прояснити конотативні маркери: модальні частки, вказівні займенники, синтаксичні оформлення, із графічних засобів–лапки” [8:17-20].

Звернемося до прикладу, який спостерігаємо у сюжетному діалозі. Сам діалог побудований за структурним типом: повідомлення + повідомлення у відповідь + додаткове повідомлення: „–Помер, –з жалем хитнув він головою, – Ну, **щастя його!**

Серед людей пройшла похмура тиша.

*–Тобі б **такого щастя!** – глухо кинув хтось іззаду.*

–Голубчику наш!.. – схлипували з другого боку...

Стражник з жахом пручався, одбивався, а пручання се запалювало людям очі диким, лютим гнівом.

*–Ага!.. Так його!.. Дай йому **щастя того!**..” [4:144].*

З діалогу виокремили енантіосем „**щастя**”, що посилюється завдяки займеннику **такого**. Сама конструкція енантіосема несе в собі протиріччя та заперечує іронічний вислів царського стражника „**щастя його**”. Тобто селяни усвідомили невинну смерть молодого революціонера і розглядають це не як щастя, а як горе. Трагедія призвела до божевілля селян і вони злісно кидаються на стражника. Їх прозріння, ненависть до самодержавства за муки, страждання передаються в наступних репліках діалогу. Але ж експресія висловів набуває найбільшого зростання завдяки використаному автором іронічному енантіосему, що і посилало суперечність між наступними репліками. Не останню роль відіграють займенники, що використані при кожному енантіосемі.

Продовжимо ілюструвати: „–Знов із Карпом?– пропустивши з суворим поглядом повз себе Карпа й зупиняючись біля Хими промовив Гудзик.

–О! „**З Карпом!**” Він мені потрібний!... То він граблі мені набив, бо усе чогось спадають... „**З Карпом!**”” [4:45]. З уривка спостерігаємо, що енантіосемом виступає іменник „**З Карпом!**”. Особливого значення в інтеграції енантіосема, що виникає внаслідок протиставлення оцінних компонентів у структурі мовної одиниці набувають контекст і семантичні („іронічні”) лапки. Експресія вислову посилюється повторенням енантіосема.

„–Що ж він тобі тут говорив таке, що ти тут так руками плескала?– „**Що говорив...**” Говорив, що... А ви нащо усім розказуєте, що подарували мені хустку... Усі парубки вже знають...**Гарно як!**” [4:46]. Приклад показує, що в одному уривку автор використовує два енантіосема, але вони по-різному представлені. Так, для оцінного смислу енантіосема „**Що говорив**” використано „іронічні” лапки. У другому енантіосемі „**гарно як**” оцінне заперечне значення допомагає прояснити частка **як**.

Розглянемо ще один приклад : „*Бреше! То він випитати у тебе хотів... А ти й перелякалась свого коханого та й плетеш чортзна-що...– Еге, „коханого!” Так... Потрібний він мені... Пхи!..*

–*Брешеш!*

–*О! „Брешеш!”*” [4:46].

В даному уривку домінуючою є оцінна енантіосемія („*коханого!*”, „*Брешеш!*”), що передає заперечне значення, і оформлена знову ж таки за допомогою „іронічних” лапок. Використавши такий вид енантіосемії, автор майстерно передав презирство героїні (сільська дівчина Хима) до нав’язливих, принизливих розмов пана.

Явище енантіосемії має місце і у драматичних творах. Як приклад матеріалу може слугувати п’єса В. Винниченка „Чорна Пантера і Білий Медвідь”.

Наведемо найяскравіший приклад:

„Ганна Семенівна. Ритонько, Ритонько... Нічого не робили... То вам так здається... Йому лучче навіть стало.

Рита. „*Лучче?!*” Та подивіться ж на очі його! В них смерть!...Боже мій!” [4:235].

З діалогу стає зрозумілим, що енантіосем „*Лучче?!*”, який оформлений за допомогою лапок та особливої інтонації, передає заперечення (насправді хворій дитині зле).

Отож, аналіз конкретного матеріалу дозволяє твердити, що функціонування явища оцінної внутрішньої антонімії полягає в реалізації прийому іронії як способу імпліцитного вираження (зазвичай негативного, несхвального) до певного об’єкта – особи, групи осіб, явищ дійсності.

Однією з важливих особливостей при класифікації енантіосемії є характеристика енантіосемів з погляду граматичних особливостей.

З цього приводу мовознавець Л.Є. Безсонова зазначає, що енантіосемія в українській мові найкраще виявляється у дієслів та прикметників і рідше у іменників та прислівників.

Наше дослідження показало, що у художній мові письменника найчастіше використані енантіосеми, виражені дієсловом (6), іменником (5), рідше – прикметником (3), інколи зустрічаємо прислівники (2).

Підбиваючи підсумки, сформулюємо такі висновки:

- енантіосемія (внутрішня антонімія) займає провідне місце в художній мові В.Винниченка і несе в собі великий стилістичний потенціал;
 - з типологічних різновидів енантіосемії автор найчастіше використовує мовленнєву та оцінно-експресивну енантіосемію;
 - важливе значення при розкритті оцінно-експресивної енантіосемії (письмове мовлення) відіграють конотативні маркери: частки, займенники; синтаксичні оформлення; лапки;
 - аналізуючи енантіосеми з граматичного погляду, визначили: найчастіше енантіосеми у художній мові виражені дієсловом, іменником, рідше прикметником та прислівником;
 - частіш за все енантіосемія використовується у діалогічних репліках; енантіосеми можуть повторюватись в одному контексті, що надає стилістичної виразності художній мові.
- Таким чином, проведені дослідження на матеріалі художньої мови автора, вкотре підтвердили, що В. Винниченко – неперевершений майстер слова.

Перспективу наступної наукової розвідки вбачаємо у дослідженні особливостей використання антонімів у драматичних творах літератора.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шерцль В. И. О словахъ съ противоположными значеніями (или о такъ называемой энантиосеміи) // Филологические записки .–1883.–Вып. V-VI. – С.1-39.
2. Потебня А. Мысль и язык.– Харьков, 1973.– С.74.
3. Плющ Н.Н. Слово у мові і мовленні (явище мовленнєвої энантиосеміи) // Культура слова. – Вип.34.–1988.– С.45-47.
4. Винниченко В. Вибране: Для серед. та ст. шк. віку. –К.: Школа, 2002. – 304 с.
5. Винниченко В.К. Твори : [у 2 т.] / В.К. Винниченко. –К.:Дніпро –Т.1. – 2000. – 584 с.
6. Щерба Л.В. Опыты лингвистического толкования стихотворений. – М., 1957. – С.31.
7. Новиков Л.А. Художественный текст и его анализ.–М.: Русск. яз., 1988. –304 с.
8. Донець М.М. Історія та лінгвістичний статус поняття «енантиосемія» // Вісник Харківського нац. ун-ту імені В.Н. Каразіна. Серія : Філологія. –2008.– Вип.– 53.– №798.– С.17-20.
9. Безсонова Л.Е. Глагольная префиксальная энантиосемия в русском языке: Автореф.дисс.канд.филол.наук.:10.02.01/Днепропетровский гос. ун-т.–Днепропетровск, 1983.–25 с.
10. Бойко Н.І. Експресивна энантиосемія в сучасній українській літературній мові // Наука і сучасність: Зб. наук. пр. НПУ ім. М.П. Драгоманова.– К.: Логос, 1999.– Вип.2.–Ч.2. – С.170-180.
11. Горелов Н.Н. Энантиосемия как столкновение противоречивых тенденций языкового развития// Вopr.языкознания. 1986.–№4.– С.86–96.
12. Грищенко А.П. Сучасна українська літературна мова: підр. для студ. філолог. спец. вищ. навч. закл. – 3-тє вид., доп.–К.: Вища школа, 2002. – 439 с.
13. Єщенко Т.А. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. – К.: ВЦ „Академія”, 2009. –264 с.
14. Іващенко В.Л. Типи энантиосеміі в лінгвістичних працях// Наукові праці Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки. Випуск 20.– Кам’янець-Подільський: Аксіома, 2009.–792 с.
15. Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: навч.посіб.–2-ге вид., перероб.і доп.–К.:Знання, 2008.–423 с.
16. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства : підручник –2-ге видання.–К.: ВЦ „Академія”, 2006.–368 с.
17. Миллер Е.Н. Природа лексической и фразеологической антонимии. – Саратов, 1990.–218 с.
18. Муромцев І.В. Энантиосемія як спосіб номінації в сучасній українській мові// Українська мова: історія і стилі.–Х., 1992.– С.76–97.
19. Новиков Л.А. Антонимия в русском языке : Семантический анализ противоположности в лексике.–М., 1973.–290 с.

20. Тараненко О.О. Енантіосемія // Українська мова. Енциклопедія.–К.: Українська енциклопедія, 2000.– С. 158–159.

21. Федоренко Т.А. Энантисемия в современном украинском языке: Дисс.канд. филолог.наук:10.02.02/ Институт языковедения им. А.А.Потебни АН УССР.–К., 1989.–159 с.

22. Червононожка В.С. Енантіосемія в сучасній болгарській мові : Автореф. дис. кандид. филол. наук: 10.02.03.– слов'янські мови.– Інститут української мови НАН України.– К., 2002.–20 с.

23. Шерцль В.И. О словахъ съ противоположными значеніями или о такъ называемой энантіосеміи (Окончание) //Филологические записки. –1884.–Вып. I.– С. 41–84.

УДК 811.161.1-81'36

*Бувалец Е.В.
(Харьков, Украина)*

ТРАНСФОРМАЦИОННЫЙ АНАЛИЗ КАК СПОСОБ РАЗГРАНИЧЕНИЯ ДВОЙНЫХ СУБСТАНТИВНЫХ КОНСТРУКЦИЙ С ПРИЛОЖЕНИЕМ И КОНСТРУКЦИЙ С «КВАЗИПРИЛОЖЕНИЕМ»

Стаття присвячена розмежуванню подвійних субстантивних конструкцій, що включають прикладку (означення, яке виражається іменником), від подібних за граматичною формою сполучень (конструкцій із „квазіприкладкою“) методом трансформаційного аналізу.

Ключові слова: *подвійні субстантивні конструкції, прикладка, „квазіприкладка“, атрибутивний, трансформаційний аналіз, базове сполучення, трансформ.*

Статья посвящена разграничению двойных субстантивных конструкций, включающих приложение (определение, выраженное именем существительным), от сходных по грамматической форме сочетаний (конструкций с «квазиприложением») методом трансформационного анализа.

Ключевые слова: *двойные субстантивные конструкции, приложение, «квазиприложение», атрибутивный, трансформационный анализ, базовое сочетание, трансформ.*

The article deals with the differentiation of double substantival constructions that include a noun in apposition (an attribute conveyed by a noun) from similar in their grammatical form combinations (constructions with a noun in 'quasiapposition') with the help of a transformational analysis method.

Key words: *double substantival constructions, noun in apposition, noun in 'quasiapposition', attributive, transformational analysis, base combination, transform.*

В русском языке функционируют сочетания двух существительных, одно из которых выполняет определительную функцию по отношению ко второму (*весна-краса, зима-колдунья, мороз-трескун*). Существительное, выступающее в роли определения (*тре-*

© Бувалец Е.В., 2011